БІБЛІОТЕКА

ЖИТОМИРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. І. ФРАНКА

Видатний енциклопедист України

до 110-річчя Миколи Бажана

інформаційний список літератури

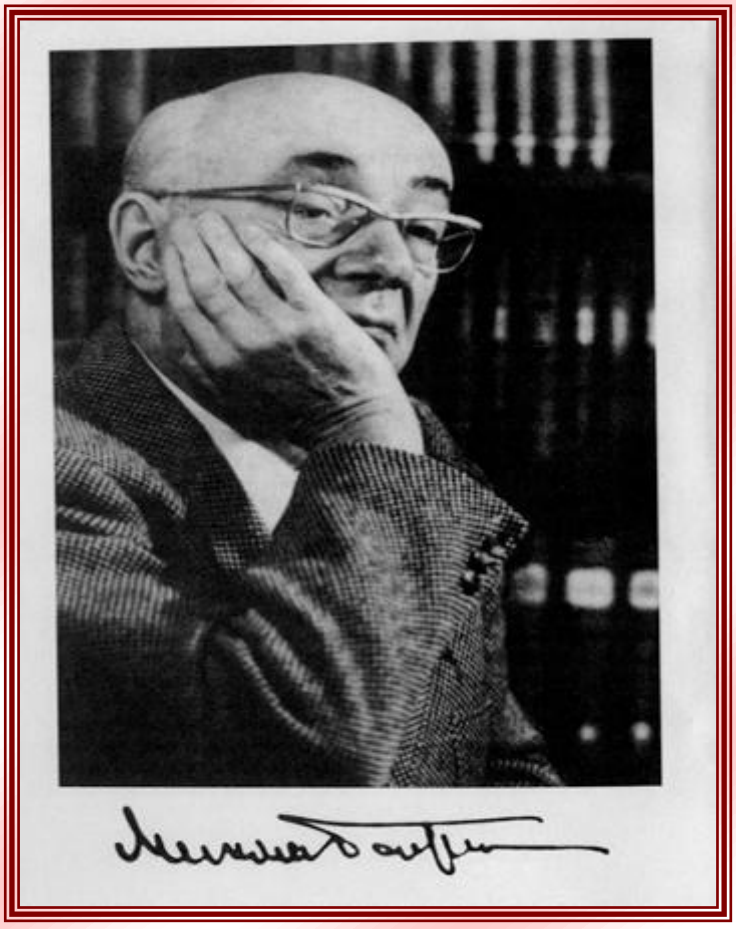

Дата відбору матеріалу: жовтень 2014

Укладач: ©А. І. Мартинюк

Кількість відібраних джерел: 39

Житомир 2014

Микола Бажан

В українському духовному просторі є постаті, які невимушено й органічно асоціюються з цілою добою – або боротьби, або піднесення, або з добою протистоянь чи утвердження. Проте є в цьому просторі такі особистості, які символізують собою динаміку, енергетику розвитку епох, виражають внутрішню драматичність змін…

Я. Голобородько

Поет, публіцист, перекладач, літературний критик і літературознавець, мистецтвознавець, есеїст, мемуарист, культурний і державний діяч, академік, який охопив своєю життєтворчістю цілу низку епох у форматі XX століття – Микола Платонович Бажан.

Микола Бажан народився в м. Кам'янець-Подільський (тепер Хмельницької області) у родині військового топографа, згодом з родиною живе в Умані, де закінчив гімназію. Вищу освіту здобув в Київському Кооперативному інституті та Інституті зовнішніх зносин (1923-1925). Друкуватися почав у 1923 р. З 1927 р. входить до ВАПЛІТЕ. Був редактором і сценаристом на Одеській кіностудії. Редагував журнали «Кіно» (1926-1929) та «Радянська Україна» (1940-1941). З 1958 р. і до останніх днів працював головним редактором Української радянської енциклопедії.

Перша збірка поезій «17-ий патруль» (1926) позначена неоромантичними і необароковими рисами, сповнена урбаністичних мотивів. Поетичні книги 20-х років: «Різьблена тінь» (1927), «Будівлі» (1929) та поема «Розмова сердець» (1928), «Гетто в Умані» (1929), «Сліпці» (1929), «Гофманові ніч» (1929) – кращі зразки літератури модернізму. Пізніші збірки та окремі твори вписуються в спадщину соцреалізму, позначені комуністичною ідейністю, але й тут він не переставав бути «майстром карбованих ритмів».

М. Бажан залишився в історії літератури як видатний майстер художнього перекладу. Перлинами перекладу є «Витязь в тигровій шкурі» Ш. Руставелі, «Фархад і Ширін» А. Навої, «Давитіані» Д. Гурамішвілі та інші.

Відредаговані й підготовлені академіком М. Бажаном енциклопедичні видання будуть джерелом знань для багатьох майбутніх поколінь, які прийдуть слідом за нами і будуть намагатися пізнати цей світ Подив і захоплення викликає титанічна праця Миколи Бажана як головного редактора Головної редакції Української Радянської Енциклопедії. Це ж під його керівництвом з'явилася друком багатотомна «Українська Радянська Енциклопедія», 6-ти томна «Історія українського мистецтва», 2-х томна «Енциклопедія кібернетики», 2-х томний Шевченківський словник, 26-ти томна «Історія міст і сіл Української РСР».

З 1988 р. Головна редакція "Української радянської енциклопедії" (тепер – Видавництво "Українська енциклопедія") носить ім'я Миколи Бажана.

До списку увійшли книги, статті із періодичних видань, збірників, наявні у фондах бібліотеки ЖДУ ім. І. Франка. Сподіваємось, що список буде корисний викладачам, студентам, учителям, учням, всім, хто цікавиться постаттю і творчістю Миколи Бажана.

- **Бажан М.** Твори : в 4 т. / Микола Бажан. – К. : Дніпро, 1984-1985. – 4 т.
- **Бажан М.** Твори : в 4 т. / Микола Бажан. – К. : Дніпро, 1974-1975. – 4 т.
- **Бажан М.** Твори : в 2 т. / Микола Бажан. – К. : Дніпро, 1965. – 2 т.
- **Бажан М.** Твори. В 2 т. Т. 2. Переклади / Микола Бажан. – К. : Держ. вид-во худож. л-ри, 1947. – 258, [1] с.
- **Бажан М.** Вибране : вірші та поеми / Микола Бажан. – К. : Рад. письм., 1977. – 222, [1] с. – (Шкільна бібліотека).
- **Бажан М.** Избранные произведения : в 2 т. / Микола Бажан. – М. : Худож. лит., 1984. – 2 т.
- **Бажан М**. Дружба народів, дружба літератур : / Микола Бажан. – К. : Держполітвидав УРСР, 1954. – 93, [1] с.

❖ **Бажан М**. Нічні роздуми старого майстра : поема / Микола Бажан. – К. : Рад. письм., 1976. – 66 с.

1. **Адельгейм Є**. Микола Бажан / Є. Адельгейм. – К. : Дніпро, 1974. – 248, [3] с.
2. **Астаф'єв А.** "Біографічний" текст у поезії М. Бажана / Анатолій Астаф'єв // Молода Нація. Вип.5 / [голов. ред. О. Проценко]. – К. : Смолоскип, 1997. – С. 18-21.
3. **Васютенко І. О.** Емоційно-експресивна лексика як засіб увиразнення в індивідуальній мовній картині Миколи Бажана / І. О. Васютенко // Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. Вип. 58 / [редкол.: П. Ю. Саух та ін.]. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 92-95. – Бібліогр.: с. 95.
4. **Воспоминания** о Миколе Бажане : сборник / [сост.: Н. В. Бажан, Е. К. Дейч]. – М. : Сов. писатель, 1989. – 495 с.
5. **Гаврилюк Н.** Цикл Миколи Бажана «Нічні концерти» (спроба комплексного аналізу) / Надія Гаврилюк // Слово і час. – 2001. – № 3 – С. 76-80.
6. **Гальчук О.** Античний космос поезії Миколи Бажана / Оксана Гальчук // Слово і час. – 2011. – № 5. – С. 15-23. – Бібліогр.: с. 23.
7. **Голобородько Я.** Поет як символ зміни епох. Життєві й творчі устремління Миколи Бажана / Ярослав Голобородько // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 2. – С. 2-4.
8. **Голубєва З. С.** Микола Бажан : нарис творчості. – К. : Дніпро, 1984. – 205, [2] с.
9. **Гончар О.** В останніх променях (Микола Бажан) / Олесь Гончар // Чим живемо. На шляхах до українського Відродження / Олесь Гончар. – К. : Укр. письм., 1992. – С. 183-189.
10. **Горенок Г. Ю**. Образ Гамлета у творчості Миколи Бажана / Г. Ю. Горенок // Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. Вип. 28 / [редкол.: П. Ю. Саух та ін.]. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – С. 125-128. – Бібліогр.: с. 128.

11. **Драч І**. Триптих про Миколу Бажана / Іван Драч // Духовний меч : літ.-крит. ст. та есе / Іван Драч. – К. : Рад. письм.,1983. – С. 97-116.

12. **Дробот Т. М**. Вивчення творчості Миколи Бажана : посіб. для вчителів / П. М. Дробот, П. О. Сердюк. – К. : Рад. шк., 1986. – 119 с.

13. **Жулинський М.** Тріумфи і катастрофи великого поета : до 100-річчя від дня народж. М. Бажана / Микола Жулинський // Нація. Культура. Література : нац.-культ. міфи та ідейно-естет. пошуки укр. л-ри / Микола Жулинський. – К. : Наук. думка, 2010. – С. 390-397.

14. **Карбованих слів** володар : спогади про М. Бажана / [упоряд. Н. Бажан-Лауер]. – К. : Дніпро, 1988. – 517 с.

15. **Ковалів Ю. І.** Бажан Микола Платонович / Ю. І. Ковалів // Енциклопедія сучасної України. Т. 2. Б-Біо / гол. редкол.: Дзюба І. М. [та ін.]. – К. : Поліграфкнига, 2003. – С. 73.

16. **Кодак М.** Філософічна трасологія Миколи Бажана (з мислительської біографії поета) / Микола Кодак // Слово і час. – 2008. – № 12. – С. 3-14. – Бібліогр.: с. 13-14.

17. **Костенко Н. В.** Поетика Миколи Бажана / Н. В. Костенко. – К. : Вища шк., 1978. – 215 с.

18. **Куца О. П.** Традиції І. Франка в літературно-критичній творчості Миколи Бажана / О. П. Куца // Українське літературознавство. Вип. 46 : республік. міжвід. наук. зб. / [редкол.: І. Дорошенко та ін.]. – Л. : Вища шк., 1986. – С. 45-50.

19. **Майстер** карбованого слова : ст. до 60-річчя з дня народж. М. Бажана / [С. Крижанівський та ін.]. – К. : Рад. письм., 1964. – 244, [3] с.

20. **Моренець В.** Місто поета. Київ у творчості Миколи Бажана / Володимир Моренець // На відстані серця : літ.-крит. ст., нариси, есе / Володимир Моренець. – К. : Рад. письм., 1986. – С. 3-19.

21. **Наливайко Д.** Лірика [Й. В. Гете] в перекладах Миколи Бажана / Дмитро Наливайко // Вітчизна. – 1983. – № 5. – С. 16-18.

22. **Неврлий М**. Ділові зустрічі : про М. Бажана / Микола Неврлий // Минуле й сучасне : зб. слов'янозн. пр. / Микола Неврлий. – К. : Смолоскип, 2009. – С. 699-702.

23. **Никанорова О.** Сім варіацій на музичні теми. «Нічні концерти» Миколи Бажана / Олена Никанорова // Поезії одвічна висота : літ.-крит. ст. / Олена Никанорова. – К. : Рад. письм., 1986. – С. 19-43.

24. **Новиченко Л. М**. Про Миколу Бажана / Л. М. Новиченко // Вибр. праці. В 2 т. Т. 2 / Л. М. Новиченко. – К. : Дніпро, 1984. – С. 95-147.

25. **Павлюк І.** Микола Бажан і сучасна українська література: до проблеми зв'язку поколінь / Ігор Павлюк // Вітчизна – 2006. – № 11-12. – С. 155-158.

26. **Про Миколу Бажана** : літ.-крит. ст., есе / [упоряд. П. Моргаєнко]. – К. : Рад. письм., 1984. – 333, [2] с.

27. **Соловей Е. С**. Бажан прощальний : філософ. лірика остан. років / Е. С. Соловей // Радянське літературознавство. – 1989. – № 6. – С. 3-14.

28. **Соловей Е. С.** Філософська лірика в умовах "заблокованості" (В. Мисик, І. Муратов, Л. Первомайский, М. Бажан) / Е. С. Соловей // Українська філософська лірика / Е. С. Соловей. – К. : Юніверс, 1999. – С. 204-252.

29. **Сулима М.** Микола Бажан: між Михайлом Семенком і Миколою Хвильовим // Слово і час. – 2004. – № 10. – С. 18-24.

30. **Цалик С.** Без канонів, або Про що змовчали біографи Миколи Бажана / Станіслав Цалик, Пилип Селігей // Українська мова та література. – 2005. – Ч. 21-23. – С. 32-36.

31. **Чілачава Р.** Лицар поезії і дружби : [про М. Бажана] / Рауль Чілачава // Отчий край'85 : іст.-літ. зб. / [упоряд. Д. С. Чередниченко]. – К. : Молодь, 1985. – С. 22-26.

Безперечно, Микола Бажан був одним з найавторитетніших літераторів і редакторів не лише Радянського Союзу, а й світу.

Микола Жулинський так сказав про нього: «*Дивовижної працелюбності й енциклопедичної обізнаності був цей невтомний поет, перекладач, літературознавець, художник, мистецтвознавець, редактор, видавець, організатор науки. ...Віриться, що ніколи не згасне в нашому народі шана і любов до будівничого національної культури, який пізнав невситиму радість й жадобу творчого самоздійснення*».

Пам'ятаймо, шануймо України славні імена…